

Anna Maria Zajączkowska

Aplikantka przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych we Wrocławiu;

e-mail: anna.zajaczkowska77@gmail.com

 <https://orcid.org/0009-0007-5961-3302>

Ochrona interesu prostej spółki akcyjnej wobec niewykonania przez akcjonariusza zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług

Protection of the Interests of a Simple Joint-Stock Company Against a Shareholder's Failure to Perform Their Obligation to Provide Work or Services as a Non-Cash Contribution

Streszczenie

Artykuł przedstawia analizę oraz ocenę skuteczności dostępnych instrumentów prawnych służących ochronie interesów prostej spółki akcyjnej w sytuacji niewykonania zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług przez akcjonariusza. Ten rodzaj wkładów, ze względu na swój osobisty charakter, trudności w wycenie oraz ograniczoną skuteczność ustawowych mechanizmów ochronnych - w szczególności instytucji sądowego unieważnienia akcji - wiąże się ze znacznym ryzykiem dla spółki. Autorka omawia możliwość zabezpieczenia interesów spółki także poprzez użycie pozaustawowych mechanizmów, takich jak reverse vesting czy kary umownej. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązania ocenia jako niewystarczające dla zapewnienia pełnej ochrony spółki oraz jej pozostałych akcjonariuszy, zwłaszcza w przypadku spółek na wczesnym etapie rozwoju, dla sukcesu których osobiste zaangażowanie akcjonariuszy-założycieli ma kluczowe znaczenie.

SŁOWA KLUCZOWE: prosta spółka akcyjna, wkład niepieniężny, praca, usługi, interes spółki

Summary

The article presents an analysis and evaluation of the effectiveness of available legal instruments aimed at protecting the interests of a simple joint-stock company in the event of a shareholder's failure to fulfil the obligation to contribute work or services as a non-cash contribution to the company. Due to their personal nature, difficulties in valuation, and the limited effectiveness of statutory protective mechanisms, particularly the institution of judicial annulment of shares, such contributions pose significant risks to the company. The author also discusses the possibility of safeguarding the company's interests through the use of non-statutory mechanisms such as reverse vesting or contractual penalties. The adopted statutory solutions are assessed as insufficient to ensure adequate protection of the company and its other shareholders, especially in the context

of companies at an early stage of development, where the personal involvement of founder-shareholder is of key importance.

KEYWORDS: simple joint-stock company, non-financial contribution, work, services, interest of the company

Wprowadzenie

Wprowadzenie prostej spółki akcyjnej (PSA) do polskiego systemu prawnego miało na celu stworzenie nowoczesnej formy prawnej, dostosowanej w szczególności do potrzeb spółek technologicznych na wczesnym etapie rozwoju (Uzasadnienie, 2019). Jednym z charakterystycznych i innowacyjnych (na tle innych spółek kapitałowych) rozwiązań wprowadzonych w PSA było umożliwienie wnoszenia wkładów w postaci świadczenia pracy lub usług. Mechanizm ten miał na celu ułatwienie założycielom spółek, często dysponującym przede wszystkim kapitałem ludzkim – specjalistyczną wiedzą, unikatowymi umiejętnościami i pomysłami – a nie kapitałem finansowym, rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie spółki kapitałowej (Uzasadnienie, 2019).

Choć ustawodawca przewidział pewne mechanizmy mające zapewnić ochronę spółki na wypadek niewykonania przez akcjonariusza zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług, ta konstrukcja rodzi istotne wyzwania. Pojawia się pytanie o skuteczność takich instytucji jak umorzenie czy też sądowe unieważnienie akcji w praktyce funkcjonowania przedsiębiorstw gospodarczych, w których kluczową rolę odgrywa szybkość działania oraz zdolność do reagowania na zmieniające się warunki rynkowe.

1. Cel wprowadzenia możliwości wniesienia wkładów w postaci świadczenia pracy lub usług w prostej spółce akcyjnej

W uzasadnieniu projektu ustawy z 2019 r., którą wdrożono regulacje dotyczące prostej spółki akcyjnej (Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2019 r. poz. 1655) czytamy, że wprowadzenie możliwości obejmowania akcji w zamian za wkład w postaci świadczenia pracy lub usług było „[...] podyktowane [także – A.M.Z.] niskim poziomem oszczędności oraz akumulacji kapitału inwestycyjnego w polskim społeczeństwie, przy wysokim poziomie wiedzy i doświadczenia polskich specjalistów – np. z zakresu informatyki” (Uzasadnienie, 2019, s. 1). Argumentacja

ta zdaniem autorki niniejszego artykułu nie wydaje się przekonująca – ograniczony dostęp do kapitału nie stanowi realnej bariery dla prowadzenia działalności w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością¹, a wysoki poziom wiedzy specjalistów, choć istotny, sam w sobie nie uzasadnia wprowadzenia możliwości wnoszenia pracy jako wkładu do spółki. Bardziej adekwatnym argumentem wydaje się dążenie do odzwierciedlenia ekwiwalentności pomiędzy różnymi formami zaangażowania w rozwój spółki – środków finansowych, wnoszonych przez inwestorów oraz umiejętności, wiedzy, pomysłów i pracy założycieli.

2. Podstawowe wyzwania związane z wniesieniem wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług

Istotą każdego wkładu wnoszonego do spółki jest jego przydatność do realizacji celu gospodarczego, dla którego spółka została utworzona (Kopaczyńska-Pieczniak, 2017c). Świadczenie pracy lub usług może zostać uznane więc za wkład spełniający warunek zdolności aportowej, o ile ukierunkowane jest na zwiększenie wartości spółki, zazwyczaj poprzez wykonywanie czynności wymagających odpowiednich kwalifikacji, wiedzy lub doświadczenia².

W spółkach osobowych ten rodzaj wkładu uznawany jest za szczególną formę wkładu niemajątkowego, mieszczącą się w kategorii innych świadczeń na rzecz spółki, o których mowa w art. 48 § 2 Kodeksu spółek handlowych (Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 18 z późn. zm., dalej: k.s.h.; Kopaczyńska-Pieczniak, 2017a). W prostej spółce akcyjnej możliwość wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług została natomiast wprost przewidziana w art. 300² § 2 k.s.h. W związku z wprowadzeniem do struktury spółki kapitałowej rozwiązania dotychczas charakterystycznego dla spółek osobowych, zasadnym wydaje się sięgnięcie do dorobku doktryny dotyczącego spółek osobowych.

¹ Minimalna wysokość kapitału zakładowego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 5000,00 zł. Jak wskazuje Kappes (2018, s. 12): „Jeżeli zainteresowani nie dysponują nawet tak niską kwotą, a są w stanie wnieść do spółki wyłącznie własną pracę (usługi), to z całą pewnością na bazie takich wkładów nie powinno się tworzyć spółki kapitałowej [...]. Spółka zatem powinna być wyposażona w początkowy majątek (odzwierciedlony w kapitale zakładowym), który mógłby służyć do pokrywania początkowych wydatków”.

² Na gruncie regulacji dotyczących spółek osobowych przyjmuje się, że świadczenie pracy lub usług w formie wkładu nie powinno obejmować obowiązków związanych z osobistym prowadzeniem spraw spółki (Kopaczyńska-Pieczniak, 2017a). W konsekwencji w prostej spółce akcyjnej wkład w postaci świadczenia pracy lub usług nie powinien obejmować czynności wykonywanych w ramach sprawowania funkcji członka zarządu ani realizacji innych kompetencji przypisanych organom spółki.

2.1. Stosunek prawny łączący spółkę i akcjonariusza świadczącego pracę lub usługi

Źródłem stosunku prawnego, w ramach którego powstaje zobowiązanie wspólnika spółki osobowej do wniesienia wkładu (w tym wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług) jest umowa spółki (Kidyba, 2005). Choć świadczenia te są wykonywane na rzecz spółki bez wynagrodzenia, wartość wykonanych czynności lub ewentualnie ich rezultaty wchodzi następnie w skład majątku spółki jako wkład wniesiony przez wspólnika, przy czym rozróżnienie terminologiczne „pracy” i „usług” wnoszonych w ramach wkładu nie wpływa na prawny charakter tych świadczeń (Kopaczyńska-Pieczniak, 2017a). Analogicznie należy rozumieć stosunek prawny powstający pomiędzy prostą spółką akcyjną a akcjonariuszem wnoszącym wkład w postaci świadczenia pracy (usług). Opiera się on na umowie spółki i nie wiąże się z klasycznymi relacjami wynikającymi z przepisów prawa pracy czy przepisów dotyczących świadczenia usług na podstawie Kodeksu cywilnego (Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, dalej: k.c.). Powyższe znajduje potwierdzenie także w regulacjach dotyczących systemu ubezpieczeń społecznych, na podstawie których akcjonariusza prostej spółki akcyjnej wnoszącego do spółki wkład w postaci świadczenia pracy lub usług uznaje się za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 8 ust. 6 pkt 4a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 350 z późn. zm.).

2.2. Wycena wartości wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług

Wkłady każdego rodzaju, jako składnik majątku spółki, powinny przedstawiać dodatnią wartość gospodarczą (Kopaczyńska-Pieczniak, 2017b). Ocena zdolności aportowej świadczenia pracy lub usług wymaga więc ich uprzedniej wyceny. Pomimo przyjętych na gruncie przepisów dotyczących spółek osobowych sposobów określania wartości pracy wnoszonej w ramach wkładu, w oparciu o czas jej świadczenia (przy założeniu określonej stawki) lub przez wycenę jej efektów (Kidyba, 2005), w prostej spółce akcyjnej ustawodawca pozostawił tę kwestię w sferze swobodnych uzgodnień między spółką a przystępującym do niej akcjonariuszem, którzy zobowiązani są jedynie do określenia wartości wkładu w postaci pracy lub usług w umowie spółki. Takie rozwiązanie uzasadniono przeznaczeniem prostej spółki akcyjnej dla spółek typu startup, w których szczególne

znaczenie przypisuje się osobistemu zaangażowaniu założycieli, trudnemu do obiektywnej wyceny (Uzasadnienie, 2019). Wkłady w postaci świadczenia pracy lub usług nie stanowią bowiem kapitału akcyjnego, istotnego z perspektywy ochrony wierzycieli spółki, a wyceniane są w zasadzie wyłącznie w celu określania ceny emisyjnej akcji obejmowanych w zamian za te wkłady. Ich wycena nie ma znaczenia w relacjach zewnętrznych spółki (Opalski, 2019). Konsekwencją takiego podejścia ustawodawcy była rezygnacja z wprowadzenia mechanizmu odpowiedzialności wyrównawczej z tytułu znacznego przeszacowania wartości wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług (Uzasadnienie, 2019).

2.3. Zawyżenie wartości wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług

Pomimo uznania za zasadne niektórych argumentów ustawodawcy dotyczących subiektywnego charakteru wyceny wartości świadczonej pracy lub usług, całkowita rezygnacja z mechanizmu odpowiedzialności wyrównawczej z tytułu znacznego przeszacowania wkładu budzi pewne wątpliwości. Choć wartość omawianego wkładu pozostaje bez wpływu na wysokość kapitału akcyjnego, jego faktyczne wykonanie może mieć fundamentalne znaczenie dla rozwoju przedsiębiorstwa, zwłaszcza w przypadku spółek typu startup, dla których model prostej spółki akcyjnej został zaprojektowany. Odstępując od mechanizmu odpowiedzialności wyrównawczej, w tym nie wprowadzając alternatywnych rozwiązań w odniesieniu do wkładów niepieniężnych pozbawionych zdolności aportowej z art. 14 § 1 k.s.h., ustawodawca pozostawił spółkę oraz jej akcjonariuszy bez skutecznych instrumentów ochrony przed nierzetelnym wykonywaniem zobowiązań związanych z wnoszeniem opisywanego rodzaju wkładu³. Zauważyć należy, że strony, dokonując wyceny wkładu w umowie spółki, przyjmują określone założenia co do standardu wykonywania usług, który ma prowadzić do wzrostu wartości spółki. Wykonanie pracy lub usług poniżej zakładanego poziomu bezpośrednio prowadzi do zaniżenia rzeczywistej wartości wnoszonego wkładu. Z tego względu zasadne byłoby, zdaniem autorki, wprowadzenie odrębnej definicji „znacznego zawyżenia wartości wkładu” w odniesieniu do wkładów w postaci świadczenia pracy lub usług, która opierałaby się na kryteriach takich jak: wykonywanie usług niezgodnie ze standardami właściwymi dla danej profesji, brak wymaganych kwalifikacji, naruszenie ustalonego sposobu wykonywania czynności

³ Także Nowacki (2018) zauważa paradoks przyjętego przez projektodawców rozwiązania dotyczącego zasad odpowiedzialności za zawyżenie wartości wkładu niepieniężnego.

czy działanie wbrew zasadom należytej staranności. Jednocześnie warto byłoby pozostawić akcjonariuszom swobodę w zakresie precyzowania w umowie spółki pojęcia „znacznego zawyżenia wartości wkładu”, z uwzględnieniem specyfiki świadczonych usług lub charakteru pracy realizowanej przez poszczególnych akcjonariuszy. W przypadku znacznego zawyżenia wartości wkładu akcjonariusz obowiązany byłby wyrównać spółce brakującą wartość na zasadach analogicznych do tych, które znajdują zastosowanie do wkładów niepieniężnych o charakterze aportowym, określonych w art. 300¹⁰ k.s.h.

2.4. Niewniesienie wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług a prawa korporacyjne akcjonariusza

W spółkach osobowych, zgodnie z art. 50 § 1 k.s.h., zaliczenie świadczenia pracy lub usług na poczet wkładu następuje z chwilą jego rzeczywistego wykonania. Choć w doktrynie pojawiły się głosy postulujące przyjęcie analogicznych zasad w odniesieniu do prostej spółki akcyjnej (m.in. Zięty, 2020), ustawodawca nie zdecydował się na ich implementację.

Wniesienie wkładu do prostej spółki akcyjnej musi nastąpić w ciągu trzech lat od wpisu spółki do rejestru przedsiębiorców. Jednocześnie jednak nie ma ustawowych ograniczeń co do możliwości wykonywania uprawnień z akcji nie w pełni pokrytych, co budzi wątpliwości w zakresie zachowania zasady proporcjonalności praw i wkładów wspólników (Łabno, 2024). Przyznanie pełni praw korporacyjnych akcjonariuszowi, niezależnie od wniesienia przez niego wkładu – zwłaszcza gdy wkład ten stanowi świadczenie pracy lub usług – może zagrażać zarówno interesom spółki, jak i jej pozostałych akcjonariuszy. Wkład w postaci pracy lub usług jest bowiem ściśle powiązany z osobistym zaangażowaniem akcjonariusza. Biorąc pod uwagę wyłączenie mechanizmu odpowiedzialności wyrównawczej z tytułu znacznego przeszacowania wartości wkładu, o którym była mowa powyżej, przyjęte rozwiązanie w znaczący sposób ogranicza możliwości ochrony interesu spółki w przypadku niewniesienia lub nieprawidłowego wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług, prowadząc do sytuacji, w której akcjonariusz czerpie korzyści z uczestnictwa w spółce bez faktycznego przyczyniania się do jej rozwoju.

W prostej spółce akcyjnej ustawodawca nie przewidział regulacji analogicznych do tych obowiązujących w spółce akcyjnej, takich jak regulacje z: art. 351 § 4 k.s.h., zgodnie z którą akcjonariusz spółki akcyjnej może wykonywać przyznane mu szczególne uprawnienia związane z akcją uprzywilejowaną dopiero po

zakończeniu roku obrotowego, w którym wniósł w pełni swój wkład na pokrycie kapitału zakładowego, art. 331 § 1 k.s.h. umożliwiającą spółce pozbawienie akcjonariusza praw udziałowych, w przypadku gdy ten nie uiści zaległej wpłaty na akcje, a także art. 411 § 2 k.s.h., zgodnie z którą prawo głosu w spółce akcyjnej przysługuje od dnia pełnego pokrycia akcji. W prostej spółce akcyjnej akcjonariusz może wykonywać swoje uprawnienia korporacyjne zanim jeszcze dokona wniesienia jakiegokolwiek wkładu na pokrycie obejmowanych akcji. Choć, jak wskazuje Łabno (2024), umowa spółki może wprowadzać ograniczenia w korzystaniu z niektórych praw, takich jak prawo do dywidendy czy udział w podziale majątku przy likwidacji, podstawową zasadą pozostaje przyznanie jednego głosu na każdą wyemitowaną akcję. Prawo do głosu przysługuje także z akcji niepokrytych (A. Sobiech, M. Sobiech, 2021; inaczej Mazgaj (2024a), który dopuszcza możliwość ograniczenia prawa głosu z akcji niepokrytych na mocy postanowień umowy spółki). Zasada ta może zostać zmodyfikowana poprzez emisję akcji uprzywilejowanych co do głosu lub akcji niemych, te ostatnie jednak w każdym czasie muszą być akcjami uprzywilejowanymi w zakresie dywidendy (Dumkiewicz, 2025a). Choć w doktrynie argumentowano, że akcjonariusze, którzy nie wnieśli pełnych wkładów, nie powinni mieć takich samych uprawnień jak ci, którzy swoje wkłady wnieśli w całości (Pinior, 2019), ustawodawca w uzasadnieniu przepisów dotyczących PSA jasno wskazał, że: „[...] brak pełnego pokrycia akcji nie powoduje *per se* ograniczenia ani tym bardziej wyłączenia uprawnień członkowskich (por. art. 300¹⁵ § 1, art. 300²³ § 1), inaczej niż ma to miejsce obecnie w spółce akcyjnej (por. art. 347 § 2, art. 411 § 2 KSH)” (Uzasadnienie, 2019, s. 30).

Zasadniczo jedynym ustawowym ograniczeniem praw akcjonariusza wynikającym z niewniesienia lub niepełnego wniesienia wkładu do prostej spółki akcyjnej jest ograniczenie zbywalności niepokrytych akcji, wynikające z art. 300⁴⁰ k.s.h. Zbycie akcji niepokrytych wymaga zgody spółki, przy czym nabywca takich akcji odpowiada solidarnie ze zbywcą za wniesienie brakującej części wkładu. Regulacja ta miała na celu ochronę interesów akcjonariuszy, którzy swoje wkłady już wnieśli (Łabno, 2024). W przypadku jednak wkładów w postaci świadczenia pracy lub usług, z uwagi na osobisty charakter tych świadczeń, pojawiają się trudności w określeniu, na czym miałyby polegać potencjalna odpowiedzialność nabywcy (Pinior, 2019).

3. Niewniesienie wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług – mechanizmy ochrony interesu spółki

Niewykonanie przez akcjonariusza zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług może istotnie zagrozić interesowi spółki, zwłaszcza gdy dotyczy akcjonariusza posiadającego znaczny pakiet akcji lub kompetencje kluczowe dla rozwoju przedsięwzięcia. Spośród mechanizmów umożliwiających ochronę interesu PSA w takiej sytuacji można wyróżnić: a) mechanizmy mające zastosowanie z mocy ustawy, takie jak unieważnienie akcji czy też możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez spółkę na podstawie przepisów ogólnych; b) mechanizmy zależne od właściwego uregulowania w umowie spółki, do których zaliczyć można m.in. modyfikację zasad zaliczania wkładów na pokrycie akcji w celu implementacji mechanizmu *reverse vesting*, automatyczne oraz przymusowe umorzenie akcji czy zastrzeżenie kary umownej. W dalszej części artykułu poddano analizie każdy z powyższych mechanizmów, z uwzględnieniem ich ograniczeń, które mogą wpływać na ich skuteczność w kontekście ochrony interesów spółki.

3.1. Unieważnienie akcji – procedura i jej ograniczenia

Z uwagi na fakt, że brak pełnego pokrycia akcji nie stanowi przeszkody w wykonywaniu wynikających z nich praw korporacyjnych, ustawodawca zaproponował instrument ochrony interesu spółki i pozostałych akcjonariuszy w postaci sądowego unieważnienia akcji, uregulowany w art. 300⁵¹ k.s.h. Mechanizm ten różni się od unieważnienia dokumentów akcji niepokrytych w terminie, do dokonania którego upoważniony jest zarząd spółki akcyjnej. Uznano, że przyznanie spółce (zarządowi spółki) kompetencji do samodzielnego unieważniania akcji stanowiłoby nadmiernie surową sankcję, mogącą skutkować pokrzywdzeniem akcjonariusza zobowiązanego do wniesienia wkładu (Uzasadnienie, 2019). Poza odmiennym organem upoważnionym do realizacji unieważnienia, instytucja z art. 300⁵¹ k.s.h. oraz ta dotycząca spółki akcyjnej, opisana w art. 331 k.s.h., różnią się także pełnioną funkcją. Jak zauważa Dumkiewicz (2024), w spółce akcyjnej unieważnienie dokumentów akcji ma na celu pełne pokrycie kapitału zakładowego poprzez umożliwienie spółce emisji i sprzedaży nowych akcji. Z kolei w prostej spółce akcyjnej sądowe unieważnienie akcji skutkuje unicestwieniem uprawnień udziałowych związanych z tymi akcjami. W PSA procedura ta pełni

funkcję sankcji za niewykonanie bądź nienależyte wykonanie przez akcjonariusza zobowiązania do wniesienia wkładów na pokrycie akcji (Dumkiewicz, 2024).

Unieważnienie akcji PSA następuje na podstawie orzeczenia sądu mającego charakter konstytutywny, przy czym sąd powinien określić liczbę i rodzaj akcji podlegających unieważnieniu oraz ustalić wysokość spłaty należnej akcjonariuszowi (Żaba, 2024). Spłata ta powinna uwzględniać stosunek wartości wkładu wniesionego na umarzone akcje do wartości wkładu niewniesionego. W doktrynie przyjmuje się jednak, że w sytuacji, w której zobowiązanie do wniesienia wkładu pozostanie niewykonane, sąd może nie orzec spłaty (Mazgaj, 2024b; Żaba, 2024; Keler, 2024, który jednak nie dopuszcza możliwości orzeczenia spłaty na warunkach nierynkowych).

Wątpliwości budzi także interpretacja dyspozycji sądu do umorzenia „wszystkich lub niektórych” akcji, zawartej w art. 300⁵¹ k.s.h. Zgodnie ze stanowiskiem Jasińskiego (2021) taka możliwość mogłaby wynikać z umowy spółki, w której to wspólnicy ustalą nierównomierny sposób zaliczania wkładów na akcje, zgodnie z art. 300⁹ § 3 k.s.h. Należałoby zatem założyć, że w sytuacji braku takiego zastrzeżenia w umowie spółki, gdy wkłady zaliczane są równomiernie na wszystkie posiadane przez akcjonariusza akcje, akcjonariusz wnoszący wkład w postaci świadczenia pracy lub usług narażałby się na ryzyko utraty wszystkich akcji (w sytuacji niepełnego wykonania zobowiązania). Wszystkie posiadane przez niego akcje traktowane byłyby bowiem jako nie w pełni pokryte, co mogłoby skutkować ich unieważnieniem.

Sądowe unieważnienie akcji może mieć miejsce w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania na pokrycie tych akcji. Opierając się na dorobku prawa cywilnego (szerzej zob. Lutkiewicz-Rucińska, 2024), uznać należy, że niewniesieniem wkładów w postaci świadczenia pracy lub usług będzie całkowity brak realizacji pracy lub usług na rzecz spółki, a także wykonywanie przez akcjonariusza innych czynności niż te, które wynikają z treści zobowiązania lub wykonanie jedynie czynności przygotowawczych w celu spełnienia świadczenia. Do nienależytego wykonania zobowiązania doszłoby natomiast, gdyby akcjonariusz wykonywał czynności nieterminowo, w niewłaściwym miejscu czy też nie zachowując właściwej jakości.

W tym miejscu należy postawić pytanie dotyczące odpowiedzialności akcjonariusza za przyczyny prowadzące do niewykonania lub niewłaściwego wykonania pracy lub usług świadczonych na rzecz spółki. Odmienne niż w przepisach Kodeksu cywilnego, regulujących odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań, ustawodawca w art. 300⁵¹ k.s.h. nie przewidział zależności

między możliwością unieważnienia akcji od przyczyn, które doprowadziły do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Należałoby zatem uznać, że sądowe unieważnienie akcji jest niezależne od winy akcjonariusza, który nie wykonał lub nienależycie wykonał zobowiązanie (Jasiński, 2021). Okoliczności, które spowodowały niewykonanie zobowiązania, pozostają w tym przypadku bez znaczenia, z uwagi na cel instytucji unieważnienia akcji, którym jest ochrona interesów spółki oraz pozostałych jej akcjonariuszy.

3.2. Odpowiedzialność odszkodowawcza akcjonariusza na podstawie przepisów ogólnych

Zobowiązanie akcjonariusza prostej spółki akcyjnej do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług powinno być precyzyjnie określone w umowie spółki. W konsekwencji przyjmuje się, że jego niewykonanie bądź nienależyte wykonanie prowadziłyby do odpowiedzialności akcjonariusza, zgodnie z zasadami z art. 471 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. (Grześków, 2017; Łabno, 2024). Akcjonariusz byłby więc zobowiązany do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie wykaze, że niewykonanie to nastąpiło wskutek okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. W tej konfiguracji sądowe unieważnienie akcji, o którym mowa powyżej, stanowi szczególny rodzaj sankcji, która mogłaby znaleźć zastosowanie także w sytuacji, gdy nienależyte wykonanie lub niewykonanie obowiązku nastąpiło z przyczyn niezależnych od akcjonariusza (Popiołek, 2010 – na temat sankcyjnego unieważnienia akcji spółki akcyjnej).

W reżimie odpowiedzialności *ex contractu* na podstawie art. 471 k.c. naprawieniu podlega, co do zasady, wyłącznie szkoda majątkowa, przy czym (w braku odmiennych postanowień umownych lub ustawowych) obejmuje ona zarówno szkodę rzeczywistą, jak i utracone korzyści (Lutkiewicz-Rucińska, 2024). Trudności rodzi oszacowanie wartości *lucrum cessans*, w szczególności, gdy skutkiem zaniechania wniesienia wkładu będzie brak realizacji kluczowego dla spółki produktu lub koncepcji, na których miałyby opierać się jej działalność. Warto bowiem powtórzyć, że prosta spółka akcyjna została przewidziana jako forma organizacyjna startupów, a możliwość wnoszenia wkładów w omawianej formie adresowana była w szczególności do jej założycieli. Pozornie tylko prostsza wydaje się kwestia oznaczenia wartości rzeczywistego uszczerbku majątkowego spółki – powstaje pytanie: czy za *damnum emergens* w takiej sytuacji należy uznać cenę emisyjną akcji, które zostały objęte przez niewywiążującego się

z zobowiązania akcjonariusza, czy też rynkową wartość pracy lub usług, które miał on świadczyć na rzecz spółki tytułem wkładu. Wycena szkody poniesionej przez spółkę w takiej sytuacji wydaje się niemożliwa do bezspornego określenia.

3.3. Modyfikacja zasady równomiernego zaliczania wkładu na pokrycie wszystkich akcji akcjonariusza

Konstrukcja prostej spółki akcyjnej charakteryzuje się znaczną elastycznością, dopuszczając wprowadzenie innych – niż omówione powyżej – mechanizmów mających zabezpieczać jej interes. Istotna w tym kontekście wydaje się możliwość modyfikacji zasady równomiernego zaliczania wkładów na pokrycie akcji, wynikająca z art. 300⁹ k.s.h. O ile, zgodnie z domyślnym ustawowym rozwiązaniem, wkład wnoszony przez akcjonariusza rozkłada się proporcjonalnie na wszystkie obejmowane przez niego akcje, umowa spółki może wprowadzać odmienne regulacje w tym zakresie. Możliwością, jaką stworzył ustawodawca, jest potencjalne implementowanie w ramach PSA tzw. mechanizmu *reverse vestingu*⁴. Wkład wnoszony przez akcjonariusza może podlegać stopniowemu zaliczeniu na pokrycie kolejnych akcji w miarę realizacji świadczeń. W praktyce umowa spółki mogłaby przewidywać, że w określonym czasie (nieprzekraczającym ustawowego terminu trzech lat na pokrycie akcji), tzw. okresie *vestingu*, wnoszony wkład byłby sukcesywnie zaliczany na pokrycie ustalonej części akcji, w regularnych odstępach czasowych. W sytuacji gdy akcjonariusz zaprzestałby świadczenia pracy lub usług przed upływem okresu *vestingu*, traciłby uprawnienia do odpowiedniej liczby akcji, które nie zostały jeszcze w pełni pokryte.

Wydaje się, że takie rozwiązanie mogłoby mieć istotne zalety z perspektywy zabezpieczenia interesów spółki oraz pozostałych akcjonariuszy, przy czym należy pamiętać, że akcjonariusz PSA może wykonywać swoje uprawnienia korporacyjne także z akcji niepokrytych. Wykorzystanie tego mechanizmu wymagałoby precyzyjnego uregulowania w umowie spółki – ustalenia harmonogramu zaliczania wkładów, sposobu weryfikacji jakości świadczonych usług czy wykonywanych prac, a także określenia okoliczności, które skutkowałyby utratą akcji przez akcjonariusza. W sytuacji wystąpienia naruszenia spółka powinna dysponować możliwie szybkim i efektywnym sposobem wyegzekwowania skutków niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania do wniesienia wkładu. Wśród potencjalnych rozwiązań można wskazać instytucję automatycznego lub przymusowego umorzenia akcji albo opisanego powyżej sądowego unieważnienia akcji.

⁴ Na ten temat wypowiadali się przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju (Nędzziński, 2016).

3.4. Umorzenie akcji

Jednym z potencjalnych mechanizmów sankcyjnych, powodujących utratę całości lub części akcji przez akcjonariusza w przypadku niewykonania zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług, wydaje się być instytucja umorzenia akcji, uregulowana w art. 300⁴⁴ k.s.h. i kolejnych. Choć w doktrynie pojawiają się głosy, że przypadki umorzenia powinny dotyczyć jedynie akcji, które zostały „opłacone” (Zięty, 2020), zdaniem autorki brak jest przekonujących argumentów dla takiego ograniczenia.

3.4.1. Umorzenie przymusowe

Przepis art. 300⁴⁵ § 2 k.s.h. regulujący zasady umorzenia przymusowego stanowi, że spłata za umarzone akcje nie może być niższa od wartości godziwej akcji. Zgodnie z dominującym w doktrynie stanowiskiem, wartość godziwą akcji należy ustalać w oparciu o art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.), przyjmując za podstawę kwotę, za którą zobowiązanie mogłoby zostać uregulowane na warunkach transakcji rynkowej pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązanymi ze sobą stronami (Dumkiewicz, 2025b; Popiołek, 2022). W tym kontekście istotnego znaczenia nabiera problematyka ustalenia wartości godziwej akcji, które nie zostały w pełni pokryte wkładem w postaci świadczenia pracy lub usług. Mimo że z akcją taką związana jest pełnia praw korporacyjnych, jej rzeczywista wartość rynkowa może być kwestionowana – jej potencjał zbywczy jest znacznie ograniczony, z uwagi na wymaganą zgodę spółki oraz solidarną odpowiedzialność nabywcy do wniesienia wkładu wynikające z art. 300⁴⁰ k.s.h. Uzasadniałoby to dopuszczalność przymusowego umorzenia akcji niepokrytej za wynagrodzeniem niższym niż wartość akcji tej samej serii, które zostały w pełni pokryte. Niemniej mechanizm ten tworzy przestrzeń do konfliktu pomiędzy akcjonariuszem, którego akcje mają zostać umorzone, a spółką.

3.4.2. Umorzenie automatyczne

Odrębnym rozwiązaniem przewidzianym w przepisach o prostej spółce akcyjnej jest instytucja umorzenia automatycznego, uregulowana w art. 300⁴⁶ k.s.h. Umorzenie automatyczne na gruncie przepisów dotyczących spółek z ograniczoną

odpowiedzialnością oraz spółek akcyjnych jest kwalifikowane jako podtyp umorzenia przymusowego (Nowacki, 2017; Opalski, 2018). Warto jednak zwrócić uwagę na stanowisko Popiołka (2022), który słusznie zauważa, że w przepisie art. 300⁴⁶ k.s.h., regulującym umorzenie automatyczne akcji prostej spółki akcyjnej, ustawodawca zrezygnował z odesłania do przepisów dotyczących umorzenia przymusowego na wzór regulacji o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 199 § 4 k.s.h.) czy też spółce akcyjnej (art. 359 § 6 k.s.h.). Z uwagi więc na odmienną konstrukcję przepisów autor ten wskazuje, że do umorzenia automatycznego akcji prostej spółki akcyjnej nie znajdują zastosowania reguły dotyczące wysokości spłaty umorzeniowej przewidziane dla umorzenia przymusowego (Popiołek, 2022). Umorzenie automatyczne oparte jest bowiem na uprzedniej zgodzie akcjonariuszy, wyrażonej w umowie spółki. Tym samym akcjonariusze, wprowadzając do umowy spółki postanowienia o umorzeniu automatycznym, mogliby swobodnie ukształtować jego warunki, w tym również przewidzieć możliwość umorzenia bez spłaty umorzeniowej (Popiołek, 2022; inaczej zob. Woźniak, 2021). Warto jednak zaznaczyć, że pogląd ten, chociaż jego realizacja przyczyniłaby się do powstania istotnego instrumentu zabezpieczającego interesy spółki, nie jest jednolicie przyjmowany w doktrynie. Częściej wskazuje się na konieczność stosowania do umorzenia automatycznego zasad właściwych dla umorzenia przymusowego (Woźniak, 2021; Wyrzykowski, 2024).

3.5. Kara umowna w umowie spółki

Wobec wyłączenia odpowiedzialności akcjonariusza z tytułu przeszacowania wartości wkładu niepieniężnego, który nie jest przeznaczany na kapitał akcyjny, warto pochylić się nad możliwością zabezpieczenia interesu prostej spółki akcyjnej na wypadek niewykonania zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług poprzez zastosowanie mechanizmu kary umownej w umowie spółki. Jak wskazują Bielewska i Jastrzębski (2006), zastrzeżenie w umowie spółki kapitałowej obowiązku zapłaty spółce przez wspólnika oznaczonej sumy pieniężnej – na wypadek niewykonania wynikającego z umowy spółki zobowiązania wspólnika wobec spółki – jest zgodne z naturą stosunku korporacyjnego spółki kapitałowej i, co do zasady, dopuszczalne. Warto także zauważyć, że ustawodawca wprost przewidział możliwość zastrzeżenia odszkodowania umownego w statucie spółki akcyjnej w przypadku niewykonania powtarzających się świadczeń związanych z akcją (art. 356 § 3 k.s.h.) oraz w przypadku niewniesienia wkładu (art. 330 § 5 k.s.h.). Wydaje się zatem, że za

dopuszczalne należałoby uznać wprowadzenie podobnej konstrukcji w przypadku niedopełnienia obowiązku wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług do prostej spółki akcyjnej. Uznanie dopuszczalności wprowadzenia kary umownej do umowy spółki niesie ze sobą konsekwencje w postaci poddania jej regulacji reżimowi prawnemu kary umownej, zawartemu w art. 483–484 k.c. (Bielewska, Jastrzębski, 2006). Oznaczałoby to w szczególności możliwość miarkowania wysokości kary umownej oraz ograniczenie odpowiedzialności akcjonariusza wyłącznie do przypadków, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie świadczenia pracy lub usług jest następstwem okoliczności, za które akcjonariusz ponosi odpowiedzialność. Zastosowanie kary umownej mogłoby jednak znacząco uprościć procedurę dochodzenia roszczeń przez spółkę w przypadku niewniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług przez akcjonariusza.

Zakończenie

Podstawowym ustawowym instrumentem ochrony interesu prostej spółki akcyjnej w przypadku niewywiązania się akcjonariusza z zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług jest instytucja sądowego unieważnienia akcji uregulowana w art. 300⁵¹ k.s.h. Choć przyjęcie modelu sądowej kontroli tego procesu ma na celu ochronę akcjonariusza przed potencjalnymi nadużyciami ze strony organów spółki, rozwiązanie to znacząco redukuje efektywność egzekwowania zobowiązań. W czasie trwania postępowania sądowego spółka pozostaje w stanie stagnacji, z posiadającym pełnię praw korporacyjnych akcjonariuszem, wobec którego prowadzone jest postępowanie (co stwarza dodatkowe ryzyko utrudnień w bieżącym zarządzaniu spółką). Pomimo więc funkcji ochronnej wobec spółki, sądowe unieważnienie akcji może stać się hamulcem w jej rozwoju. Rozwiązaniem zasługującym na aprobatę jest natomiast uniezależnienie możliwości unieważnienia akcji od przyczyn niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Konstrukcja art. 300⁵¹ k.s.h. nie przewiduje mechanizmu ekskulpacji akcjonariusza nawet w przypadku, gdy niewykonanie zobowiązania nastąpi z przyczyn obiektywnie od niego niezależnych.

Problematyczna pozostaje kwestia możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 471 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. Teoretyczna możliwość zastosowania reżimu odpowiedzialności *ex contractu* napotyka na trudności w zakresie kwantyfikacji szkody. Dotyczy to zarówno określenia *damnum emergens*, gdzie należy postawić pytanie: czy za szkodę rzeczywistą powinno

się uznać wartość emisyjną akcji czy raczej rynkową wartość niewykonanych świadczeń, jak i *lucrum cessans*, którego wycena w przypadku innowacyjnych przedsięwzięć może okazać się niemożliwa do przeprowadzenia. Dodatkowo niewykonanie zobowiązania do świadczenia pracy lub usług może znacząco wpłynąć na pozycję i możliwość rozwoju spółki, a co za tym idzie, szkoda przez nią poniesiona wskutek niewniesienia wkładu, w formie omawianej w niniejszym artykule, może swoją wartością przewyższać wartość niepokrytych akcji.

Alternatywne rozwiązania również wydają się nie zapewniać wystarczającej ochrony interesu prostej spółki akcyjnej. Pomimo wprowadzenia przez ustawodawcę możliwości nierównomiernego zaliczania wkładu na pokrycie akcji, co potencjalnie umożliwia zastosowanie mechanizmu *reverse vesting* w stosunku do akcji obejmowanych w zamian za świadczenie pracy lub usług, brak jest instrumentów umożliwiających efektywne egzekwowanie utraty niepokrytych przez akcjonariusza akcji. Instytucja umorzenia akcji rodzi istotne wątpliwości, w szczególności w zakresie wymogu spłaty akcjonariusza, którego akcje podlegają umorzeniu, co prowadziłoby do paradoksalnej sytuacji otrzymania przez akcjonariusza korzyści majątkowej mimo niewykonania podstawowego obowiązku wobec spółki w postaci wniesienia wkładu. Wprowadzenie do umowy spółki mechanizmu kary umownej może natomiast stanowić uzupełnienie pozostałych omówionych w niniejszym artykule narzędzi zabezpieczających spółkę.

Ustawowe mechanizmy ochrony interesów prostej spółki akcyjnej w przypadku niewykonania zobowiązania do wniesienia wkładu w postaci świadczenia pracy lub usług nie pozwalają na jej efektywne zabezpieczenie. Choć istnieją środki sankcyjne, które akcjonariusze mogliby wprowadzić w umowie spółki, wydaje się, że również one nie zapewnią skutecznej ochrony interesów spółki. W wyniku tego, mechanizm umożliwiający obejmowanie akcji w zamian za świadczenie usług lub pracy na rzecz spółki, który miał stanowić atrakcyjną opcję dla założycieli startupów, w praktyce może okazać się pułapką, szczególnie gdy niewykonanie zobowiązań dotyczy akcjonariusza posiadającego znaczny pakiet akcji lub kompetencje kluczowe dla rozwoju spółki.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 1071.

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 120

z późn. zm.

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 350 z późn. zm.

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 18 z późn. zm.

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2019 r. poz. 1655.

Literatura

Bilewska, K., Jastrzębski, J. (2006). Kary umowne w umowach spółek kapitałowych i w umowach wspólników lub akcjonariuszy. *Przegląd Prawa Handlowego*, 10, 4–12.

Dumkiewicz, M. (2024). *Kodeks spółek handlowych. Komentarz* (wyd. 2). Warszawa: Wolters Kluwer Polska.

Dumkiewicz, M. (2025a). Komentarz do art. 300²⁷. W: A. Kidyba, M. Dumkiewicz, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*. Warszawa: LEX.

Dumkiewicz, M. (2025b). Komentarz do art. 300⁴⁵. W: A. Kidyba, M. Dumkiewicz, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*. Warszawa: LEX.

Grześków, M. (2017). Akcje obejmowane za wkłady pozbawione zdolności aportowej w prostej spółce akcyjnej (PSA). *Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ. Nauki społeczne*, 17(2), 177–195. doi: 10.26361/ZNTDSP.08.2017.17.10.

Jasiński, K. (2021). W: M. Kożuchowski, M. Macieszczak, B. Woźniak (red.), *Prosta spółka akcyjna. Komentarz* (s. 229–232). Warszawa: Wolters Kluwer.

Kappes, A. (2018). Prosta spółka akcyjna – czy rzeczywiście prosta i czy potrzebna? Uwagi do projektu nowelizacji Kodeksu spółek handlowych, wprowadzającego prostą spółkę akcyjną (projektowane art. 300¹–300¹²¹ k.s.h.). *Przegląd Prawa Handlowego*, 5, 10–16.

Keler, G. (2021). W: R. Adamus, P. Malinowski (red.), *Prosta spółka akcyjna. Komentarz* (s. 177–178). Warszawa: Wolters Kluwer Polska.

Kidyba, A. (2005). *Handlowe spółki osobowe*. Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze.

Kopaczyńska-Pieczniak, K. (2017a). Świadczenie pracy lub usług na rzecz spółki a wniesienie wkładu. W: U. Promińska (red.), *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych* (s. 117–126). Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.

Kopaczyńska-Pieczniak, K. (2017b). Zdolność aportowa wkładów niepieniężnych w spółkach kapitałowych. W: U. Promińska (red.), *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych* (s. 88–101). Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.

- Kopaczynska-Pieczniak, K. (2017c). Zdolność wkładowa świadczeń niepieniężnych w spółkach osobowych. W: U. Promińska (red.), *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych* (s. 77–87). Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Lutkiewicz-Rucińska, A. (2024). W: M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz* (wyd. 2, s. 946–947). Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Łabno, M. (2024). *Status akcjonariusza prostej spółki akcyjnej*. Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach.
- Mazgaj, M. (2024a). Komentarz do art. 300²³. W: Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz* (wyd. 5). Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Mazgaj, M. (2024b). Komentarz do art. 300⁵¹. W: Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz* (wyd. 5). Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Nędzyński, K. (2016). Prosta spółka akcyjna może być naprawdę atrakcyjna. *Obserwator Finansowy*, 18 kwietnia 2016. Pobrano z <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/prosta-spolka-akcyjna-moze-byc-naprawde-atrakcyjna/> (23.08.2025).
- Nowacki, A. (2018). Struktura majątkowa projektowanej prostej spółki akcyjnej. *Przegląd Prawa Handlowego*, 4, 4–11.
- Nowacki, A. (2017). *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Komentarz. T. 1. Komentarz do art. 151–226 KSH*. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Opalski, A. (red.). (2018). *Kodeks spółek handlowych. T. 2 A. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz do art. 151–226*. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Opalski, A. (2019). Prosta spółka akcyjna – nowy typ spółki handlowej, cz. I. *Przegląd Prawa Handlowego*, 11, 5–15.
- Piniór, P. (2019). Ocena rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw. *Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu*, 3(63), 106–123. doi: 10.31268/ZPBAS.2019.50.
- Popiołek, W. (2010). *Akcja – prawo podmiotowe*. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Popiołek, W. (2022). Kilka uwag w sprawie umorzenia akcji prostej spółki akcyjnej. W: S. Byczko, A. Kappes, B. Kucharski, U. Promińska (red.), *Non omne quod licet honestum est. Studia z prawa cywilnego i handlowego w 50-lecie pracy naukowej Profesora Wojciecha Jana Katnera* (s. 676–685). Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Sobiech, A., Sobiech, M. (2021). Prosta spółka akcyjna – o potencjalnych atrybutach nowej spółki kapitałowej. *Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych*, 4, 36–40. doi: 10.5604/01.3001.0014.8551.

- Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, Warszawa, 12 lutego 2019 r., druk sejmowy nr 3236. Pobrano z <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3236> (23.08.2025).
- Woźniak, B. (2021). W: M. Kozuchowski, M. Macieszczak, B. Woźniak (red.), *Prosta spółka akcyjna. Komentarz* (s. 191–195). Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Wyrzykowski, W. (2024). Komentarz do art. 300⁴⁶. W: P. Pinior, J. A. Strzępka (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.
- Zięty, J. J. (2020). Skutki prawne braku wniesienia pracy lub świadczenia usług jako wkładu do spółki kapitałowej. W: M. Dumkiewicz, K. Kopaczyńska-Pieczniak, J. Szczotka (red.), *Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie* (t. 1, s. 1180–1192). Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Żaba, M. (2024). Komentarz do art. 300⁵¹. W: P. Pinior, J. A. Strzępka (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck.